

מחורף לחורף

מהחורף ועד לב הים, מהחסיקה ועד הספינה. מילים בעברית הקשורות לים

בשביל רבים מאתנו, הקיץ הוא בעיקר ים. אנו מנצלים כל דקה פנויה כדי ללכת לפחול-פחול הזה. מבחינת הבריאות, מוטב (טוב יותר) להגיע לחופים (ולא לחופים – כמו שרבים אומרים בטעות) דווקא בשעות אחר-הצהריים. הבריזה (רוח שמגיעה מהים) אז נעימה במיוחד, השמש כבר לא יוקדת (מאירה בחוזקה), החול הזהוב מתחיל להתקרר, ואין מקום נעים מזה (מלבד הקניון הממוזג, כמובן).

החוף הזה

ישראל שוכנת לחופי הים התיכון, ויש בה גם ים המלח, שנקרא גם ים המוות, וגם ים סוף, שנקרא גם הים האדום. את הכינרת לא פללנו כאן, כי מדובר בימה (ים קטן) או באגם. אל הים, הימות והאגמים זורמים בדרך כלל מים מנהרות ונחלים (נהר גדול יותר מנחל). נחל קטן נקרא גם פלג; הערוצים שיוצאים לעתים מהנחל או מהנהר נקראים יובלים (ביחיד: יובל), ומקור מים שנובע (יוצא) מהאדמה נקרא מעין. מים שנופלים ממקום גבוה לנמוך יוצרים מפל או אשף. לפי פמות המילים

בשבוע הבא: קדם-קונגרס העברית

בשבוע הבא ייערך באוניברסיטה העברית בירושלים קדם-קונגרס בין-לאומי לחקר השפה העברית ודרכי הוראתה – הפטים ברכישת שפה שנייה. הפנס יתקיים בימים שני ושלישי, 27 ו-28 ביולי, בבניין בוואר בהר הצופים.

לפרטים והרשמה:

אתר ביה"ס: <http://overseas.huji.ac.il>

דוא"ל: kenes ivrit@savion.huji.ac.il

טלפון: +972-2-5881611

פקס: +972-2-5882363

החורף הזה

השיט שחר צופרי, שזכה במדליית ארד באולימפיאדת בייג'ין

ושל סיפון) ויורדי ים. אנשים ששטים על מפרשיות וכלי שיט דומים כספורט נקראים שייטים.

השיט הוא ענף ספורט חשוב בישראל. השיט גל פרידמן זכה במדליית זהב באולימפיאדת רומא, והשיט שחר צופרי זכה במדליית ארד (ברונזה) באולימפיאדת בייג'ין.

ליום יש חוף; לנהר או לנחל יש גדה. על החוף אפשר למצוא צדפים (ביחיד: צדף), בעיקר בשעת השפל (כשהמים "יורדים", נסוגים). בזמן הגאות (כשהמים "עולים") כדאי להיזהר, כי מה שהיה קודם אזור של מים רדודים (נמוכים) יכול להפוך לאזור של מים עמוקים.

בחוף הישראלי משחקים בדרך כלל משחק כדור שנקרא מוקות (במחבטים וכדור גומי קטן); מסביב, סובלים בשקט את הכדורים שמתעופפים עליהם המוני מתרחצים, שיושבים על כיסאות נוח תחת שמשיות ("מטריות" גדולות, שיוצרות צל), מנקים את הזפת (חומר שחור ודביק, שפולט הים), שגדבקה להם לרגליים, שומעים את הגערות של המציל, בורחים מהמדוזות, ואוכלים.

כל זה קורה בדרך כלל בחופי הרחצה המוכרזים (החוקיים, שמותר לפי חוק להתרחץ בהם, בשעות שיש בהם מציל). בחופים לא מוכרזים הרחצה אסורה, אבל זה לא אומר כמובן שאין שם מתרחצים. המצילים בחופים המוכרזים בודקים מדי יום עד כמה הים סוער או רגוע, וכך מחליטים איזה דגל לשים. דגל לבן פירושו ים שקט ובטוח; דגל אדום הוא ים סוער וכדאי להיזהר, וכשהדגל שחור – הסכנה גדולה ביותר.

ים הוא גם כינוי לצד מערב, כפי שמופיע בפסוק בספר בראשית (פרק כ"ח, פסוק י"ד): "ופרצת ימה וקדמה, צפונה ונגבה". לפי פסוק זה, ים הוא מערב, קדם הוא מזרח ונגב הוא דרום.

איילה פרלמוטר

בעברית לכל תופעות הטבע הללו, אפשר לחשוב שיש לנו בארץ שפע אדיר של מים.

גם ביטויים הקשורים בים לא חסרים. אחרי עקדת יצחק, הבטיח אלוקים לאברהם להרבות את זרעו "פחול אשר על שפת הים" (בראשית פרק כ"ב), ועד היום נשאר הפסוק הזה כביטוי לכמות גדולה מספורה. ביטוי נוסף המבוסס על הסיפור המקראי הוא "קשה בקריעת ים סוף", שבא לתאר קושי גדול במיוחד.

ים הוא כמובן גם משל לדבר גדול ורב, הן בשפה התקנית ("ים הדממה פולט סודות", כתב ביאליק), והן בסלנג ("עשינו ים של כסף בעבודה בחופש"). גם הביטוי פטיפה בים קשור לכאן, ומתאר משהו קטן ולא משמעותי ("העזרה שיכלה לתת היתה פטיפה בים").

כאשר רוצים לנחם בחור או בחורה שהאהובים שלהם עזבו אותם, אומרים להם שיש עוד הרבה דגים בים. צריך לקוות שהם לא יסעו לחפש אותם מעבר לים, כי אז הם עלולים לחטוף מחלת ים (בחילה והקאות כתוצאה משיט בים).

על הים שטים בספינה

עומק הים נקרא גם מצולות הים, ובמצולות אפשר למצוא ספינות טרופות, ספינות שטבעו כשהיו בלב ים ("אמצע" הים), ומעולם לא זכו להגיע לחוף מבטחים (מקום בטוח). יבשה מוקפת ים נקראת אי; חלק מהיבשה ש"נכנס" לים ונראה כמו לשון נקרא לשון ים וגם מפרץ (היבשה פורצת לים).

על הים שטים באנייה או בספינה – שתיהן גדולות – או במגוון של כלי שיט קטנים יותר: סירה, מפרשית, דוגית, רפסודה ודוברת. המציל בחוף הים שט על חסקה (מילה שהגיעה מערבית). האנשים שעוברים על אגנות וספינות נקראים ימאים, מלחים, ספנים (מאותו שורש של ספינה